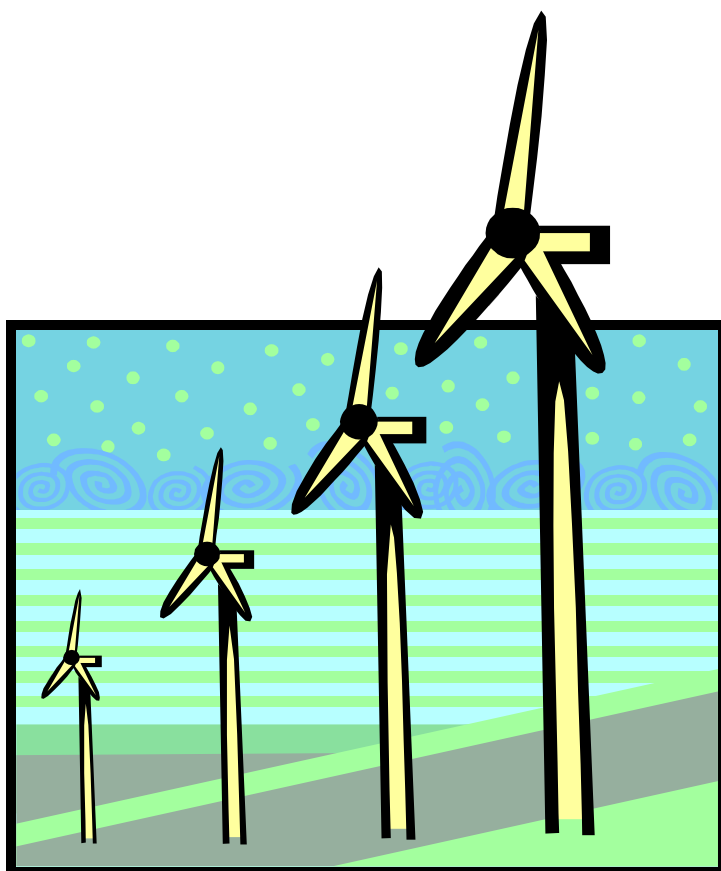

**Střední škola zemědělská a zahradnická
U Hradiska 4, Olomouc, 779 00**

Školní program environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty

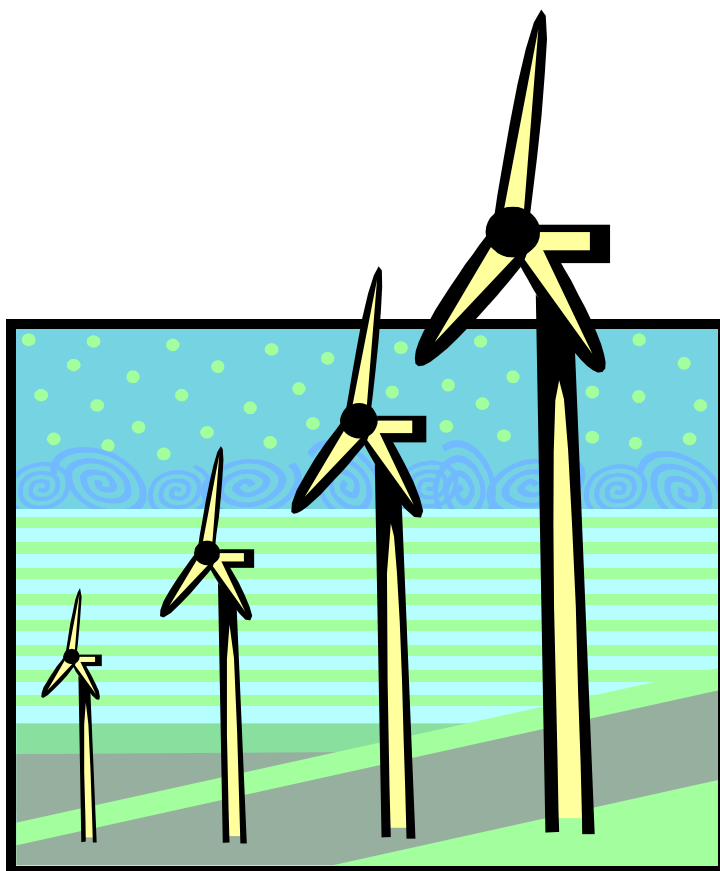

Autor: Ing. Tomáš Kostka

**Střední škola zemědělská a zahradnická
U Hradiska 4, Olomouc, 779 00**

Školní program environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty

2023 - 2024

Autor: Ing. Tomáš Kostka

OBSAH

	Strana
Základní cíle školního programu environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty	4
Cílové skupiny	4
Oblast výchovně-vzdělávacího procesu	4
Odborné exkurze	5
Učebna v přírodě	6
Meteorologická stanice	7
Nástěnka s ekologickou tematikou	7
Projektový den a soutěže	7
Volný čas žáků	8
Ekologizace školy a domova mládeže	8
Spolupráce školy	9
Školní www stránky	10
Materiální zajištění školního programu EVVO	10
Organizační struktura při realizaci školního programu EVVO	11
Přílohy	12
Příloha A - 1: Příklady zařazení tématu ENERGIE do výuky některých předmětů	12
Přílohy B: Výběr vhodných informací týkajících se environmentalistiky a EVVO z modulů projektu „Projekt Střední školství v přechodu ČR na novou politiku EU pro zemědělství a venkov“ pro školní program EVVO:	13
Příloha B – 1: Ekologická stopa	13
Příloha B – 2: Výběr informací z Programu rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje	15
Příloha B – 3: Přehled organizací zabývajících se EVVO v Olomouckém kraji	17
Příloha B – 4: Sluňákov – centrum ekologických aktivit města	

Olomouce, o.p.s. – vybrané informace	30
Příloha B – 5: Výroba potravin – Společnost PRO-BIO a seznam ekologických zemědělců	32
Příloha B – 6: Kulturní život vesnice	34

„Výchova, osvěta a vzdělávání se provádějí tak, aby vedly k myšlení a jednání, které je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje, k vědomí odpovědnosti za udržení kvality životního prostředí a jeho základních složek a k úctě k životu ve všech formách“. (ze zákona o ŽP z r. 1992).

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta představuje nezastupitelný předpoklad udržitelného rozvoje, který je v celém světě pokládán za jedinou možnou pozitivní alternativu rozvoje lidské civilizace. Vytváření podmínek pro jeho realizaci patří i mezi prvořadé zájmy Evropské unie. Základním předpokladem nastoupení cesty k udržitelnému rozvoji je zvýšení ekologického vědomí lidí a jejich odborná připravenost pro kvalitativně nové přístupy v celé technicko ekonomické a sociální oblasti.

Základní cíle školního programu environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty (EVVO)

- Předat žákům soustavu znalostí a dovedností týkající se zákonitostí biosféry, vztahu člověka a životního prostředí, problémů životního prostředí z globálního i lokálního hlediska možností i způsobů dosažení udržitelného rozvoje.
- Rozvíjet u žáků schopnosti uvažovat v souvislostech a chápat integraci přístupů ekologických, technicko-technologických, ekonomických i sociálních.
- Podněcovat u žáků aktivity a tvořivosti zaměřené k žádoucímu jednání (viz výše uvedená citace zákona).
- Ovlivňovat u žáků žádoucím způsobem vztah k přírodě, vést je k odpovědnosti za jednání vůči prostředí, ohleduplnosti a spolupráci v mezilidských vztazích.
- Působit u žáků na vytváření hierarchie životních hodnot a celkového životního stylu ve smyslu potřeb udržitelného rozvoje.

Cílové skupiny

Školní program EVVO se na této škole do určité míry dotýká těchto cílových skupin:

- Středoškolští žáci a ubytovaní na DM
- Vedení školy, učitelé, vychovatelé
- Nepedagogičtí pracovníci školy

Oblast výchovně-vzdělávacího procesu

Hlavní téma roku: ENERGIE

- Do jednotlivých předmětů včetně Praxe je možné zařazovat například tato témata:
 - Spotřeba energie
 - Možnosti šetření energií
 - Jaderné elektrárny – rizika
 - Vliv fosilních paliv na ŽP
 - Neobnovitelné zdroje energie
 - Obnovitelné zdroje energie
 - Zásoby energie na Zemi...

Podle charakteru předmětu a typu hodiny je možné využít různé formy, útvary a metody, například: slohová práce, referát, vycházka do přírody, výpočty, pokusy, kvíz apod.

- Vhodně zařadit ekologické a environmentální problematiky (nejen hl. téma roku) do tematických plánů a výuky jednotlivých předmětů – jako výchovné cíle.
- Nosnými předměty pro výuku ekologie, environmentalistiky a ekologickou výchovu jsou Biologie a ekologie, Aplikovaná biologie a Rozvoj venkova. V teorii těchto předmětů je ekologická a environmentalistická problematika dostatečně probrána. Ve cvičeních těchto předmětů žáci provádí některé ekologicky zaměřené činnosti:
 - Rozbor rostlinných a živočišných společenstev v areálu školy
 - Výroba herbáře
 - Zoologická procházka
 - Botanická procházka
 - Posouzení ekologické situace v okolí školy
 - Vypracování projektu rekultivace ekologicky poškozené krajiny
 - Odběr vzorku půdy a vody v přírodě a jejich posouzení
 - Sledování filmů s ekologickou tematikou
- Zavést ekologické a environmentální prvky (výchovné cíle) do výuky v tématech „Ochrana člověka za mimořádných situací“ ve všech souvisejících předmětech.
- V pěstitelských a chovatelských předmětech a v Praxi žáky učit zásadám ekologického zemědělství.
- Osnovy a učební texty jsou základním vodítkem, které jsou doplňovány:
 - Tematickými exkurzemi
 - Učebnou v přírodě (Botanická zahrada)
 - Výukovými videokazetami
 - Výukovými programy pro PC
 - Možností připojit se k internetu v každé učebně a třídě
 - Zařazováním besed s odborníky
 - Zařazováním dlouhodobých a krátkodobých projektů
 - Zařazováním pořadů Divadla hudby a kin (např.: EKOFILM, Litovelské pomoraví...)

Odborné exkurze

V rámci odborné exkurze bude třídním učitelem zařazen vhodný pobyt žáků v přírodě, např.:

- pobyt v campu
- stanování
- turistická akce
- návštěva CHKO
- cyklistika

Pro krátkodobou exkurzi s ekologickým zaměřením je možné využít blízké lokality a subjekty zabývající se ekologií, např.:

- Litovelské Pomoraví (např.: mokřady Poděbrady)
- Pramen kyselky (např.: Horní Bouda)
- Ekofarma
- SLUŇÁKOV (Horka n/M)
- Čistička vod
- ZOO – Olomouc – Svatý Kopeček
- Botanická zahrada – Olomouc
- Návštěva firmy provozující agroturistiku
- Návštěva větrné elektrárny
- Návštěva vodní elektrárny
- Návštěva solární elektrárny
- Návštěva bioplynové stanice – Příkazy
- Návštěva firmy provozující třídění, recyklaci nebo ekologicky neškodnou likvidaci odpadů

Pro vícedenní exkurzi s ekologickým zaměřením je možné využít další lokality, např.:

- Šumava, CHKO, Národní park, KRNAP
- S.O.O.S
- ZOO, botanická zahrada mimo Olomouc
- Prales, lužní les, duny, krasové útvary
- Vodní dílo Orlík, JE Temelín
- Pálava
- Návštěva ptačí oblasti
- Návštěva původních a umělých lesů
- Návštěva míst s vhodnými řešeními protipovodňových opatření
- Návštěva míst s vhodnými protierozními opatřeními

Před každou exkurzí je potřeba, aby se pedagogové s danou lokalitou vhodným způsobem obeznámili (literatura, internet, vlastní zkušenost), aby mohli tyto poznatky na exkurzi žákům předávat, případně využít odborníků ze školy nebo z uvažované lokality.

Učebna v přírodě

Součástí školního areálu je botanická zahrada. Aby mohla sloužit jako učebna v přírodě, bylo by vhodné zde instalovat informační vitrínu. Součástí BZ je „hmyzí hotel“, který založil Ing. Bělař.

Na botanické zahradě se žáci učí:

- Ekologicky šetrné způsoby pěstování rostlin
- Systematiku rostlin
- Některé živočišné druhy
- Některé rostlinné a živočišné škůdce

Činnosti na botanické zahradě u žáků posilují kladný vztah k živým organismům a k půdě.

Pro žáky i učitele jsou odbornými učiteli vydány seznamy rostlin pěstovaných na botanické zahradě. Sortiment je každý rok částečně obměňován. Jsou však zachovány tyto hlavní skupiny:

- Léčivé rostliny
- Polní rostliny – potraviny pro člověka
- Polní rostliny – technické
- Zahradní rostliny – potraviny pro člověka
- Významné plevele
- Okrasné rostliny

Součástí botanické zahrady je také dendrologická sbírka, pro kterou je vydána Ing. Bělařem dendrologická mapa. Pro sekci Léčivé rostliny byl vydán Ing. Kostkou obrazový materiál pěstovaných rostlin. Na botanické zahradě je umístěna informační vitrína.

Meteorologická stanice

Na škole je v provozu meteorologická stanice (v péči Ing. Bělaře). S její obsluhou se mohou prostřednictvím příslušných odborných učitelů seznámit také žáci školy.

Nástěnka s ekologickou tematikou

V hlavní budově školy je zřízena nástěnka, na které budou postupně prezentována tato témata:

- Propagace zoologických zahrad
- Propagace botanických zahrad
- Propagace projektů SLUŇÁKOVA, LIPKY, TEREZY, M.R.K.E.V...
- Ekologický provoz školy
- Aktivity nebo pobyty žáků v přírodě (např. v rámci exkurze)
- Sběr a sušení léčivých bylin
- Zakládání herbáře
- SOČ, Olympiáda nebo jiné soutěže s ekologickou tematikou
- Činnost v kroužku chovu exotických zvířat

Témata týkající se výhradně pedagogických pracovníků jsou vyvěšována na nástěnce Dispečinku.

Projektový den a soutěže

Na škole proběhne v 1. polovině března Projektový den soutěž Středoškolské odborné činnosti. Na tuto soutěž jsou vyhlášena tato témata s ekologickým zaměřením:

- Ekologicky poškozená místa v areálu školy a jejich náprava
- Možnosti ekologizace provozu školy

Žáci se každoročně zapojují do soutěže Young people in European forests (YPEF).

Žáci se mohou zapojit do biologické, chemické, fyzikální a zeměpisné olympiády a do dalších soutěží pořádaných jinými subjekty. Tyto soutěže jsou zveřejňovány na nástěnce s ekologickou tematikou.

Volný čas žáků

- Kroužek chovu exotických zvířat
 - v kroužku se žáci starají o akvária, terária, akvaterária, voliéry a insektária. Výchovná je především pravidelná, soustavná péče o zvířata, která vede žáky k odpovědnosti ke svěřeným živočichům.

Bylo by žádoucí, aby na škole byly založeny i jiné volnočasové aktivity, které by žáky dostaly do přímého kontaktu s přírodou, např.: cykloturistický, vodácký nebo turistický kroužek.

Ekologizace školy a domova mládeže

- Exteriér školy: Exteriér je tvořen poměrně rozsáhlým, odborně udržovaným areálem v parkovém stylu. Na jeho údržbě se budou i nadále podílet v rámci praxí i samotní žáci, což u nich může mít výchovný dopad v tom smyslu, že za vzhled areálu potom budou cítit spoluzodpovědnost. Údržba areálu se provádí ekologicky šetrnými metodami, k čemuž jsou žáci vedeni.

Areál může i nadále sloužit pro plnění některých ekologických projektů v rámci výuky ekologie a témat SOČ s ekologickou náplní. Výsledkem těchto činností žáků může být i konkrétní úprava určitých částí areálu s estetickým vyzněním, což může mít na žáky pozitivní vliv.

- Interiér školy a domova mládeže: Do učeben a na pokoje by bylo vhodné umístit pokojové rostliny, o které by se žáci a ubytovaní starali, což u nich také může mít výchovný dopad.
- Třídění odpadu: Ve škole a na domově mládeže je zavedena separace odpadů na sklo, plasty a papír a také separovaný odvoz těchto odpadů. Žákům a ubytovaným vysvětlovat význam recyklace pro udržitelný rozvoj.
- Sběrové aktivity: V rámci Praxe zapojit žáky při jarních a podzimních úklidech areálu školy. Tyto úklidy bývají často spojeny se shromažďováním a odvozem druhotných sběrných surovin. Při těchto akcích žákům vysvětlovat význam recyklace pro trvale udržitelný rozvoj.
- Školní zahrada a sad: Při práci na zahradě a v sadu je nutno žáky průběžně na ekologické hledisko při pěstování plodin upozorňovat a zdůvodňovat ho.
- Skladové hospodářství: Při skladování hnojiv, krmiv, léčiv, prostředků k ochraně rostlin, pohonných hmot... postupovat i nadále tak, aby nemohlo docházet ke znečišťování okolního prostředí. Na tyto skutečnosti v Praxi upozorňovat žáky.

- Nebezpečný odpad: Tento odpad i nadále shromažďovat a likvidovat dle platných směrnic. Pro žáky a pracovníky školy je v přízemí na chodbě zřízeno místo, kde mohou shromažďovat nebezpečný odpad (např.: baterie z kalkulaček...).
- Hospodaření s energií a s vodou: Ve škole a na domově mládeže jsou zavedeny úsporné žárovky. Na tuto akci by měli být upozorněni žáci, kteří by např.: v rámci SOČ mohli provést vyhodnocení úspor energie i financí. Akce by mohli využívat k výpočtům i učitelé matematiky a fyziky. Žáci by dále mohli vyhledávat další možnosti úspor energií a vody a tyto by také vyhodnocovali.
- Úklid, kuchyň: Pro úklid a provoz kuchyně je možné nakupovat ekologicky šetrné čisticí prostředky.
- Administrativa: V kancelářích je možné do určité míry zavést využití recyklovaného papíru (např.: kopírování sešitů pro potřeby žáků). Dále je možné více využívat oboustranné kopírování. Na tato opatření vhodně upozorňovat žáky.

Spolupráce školy

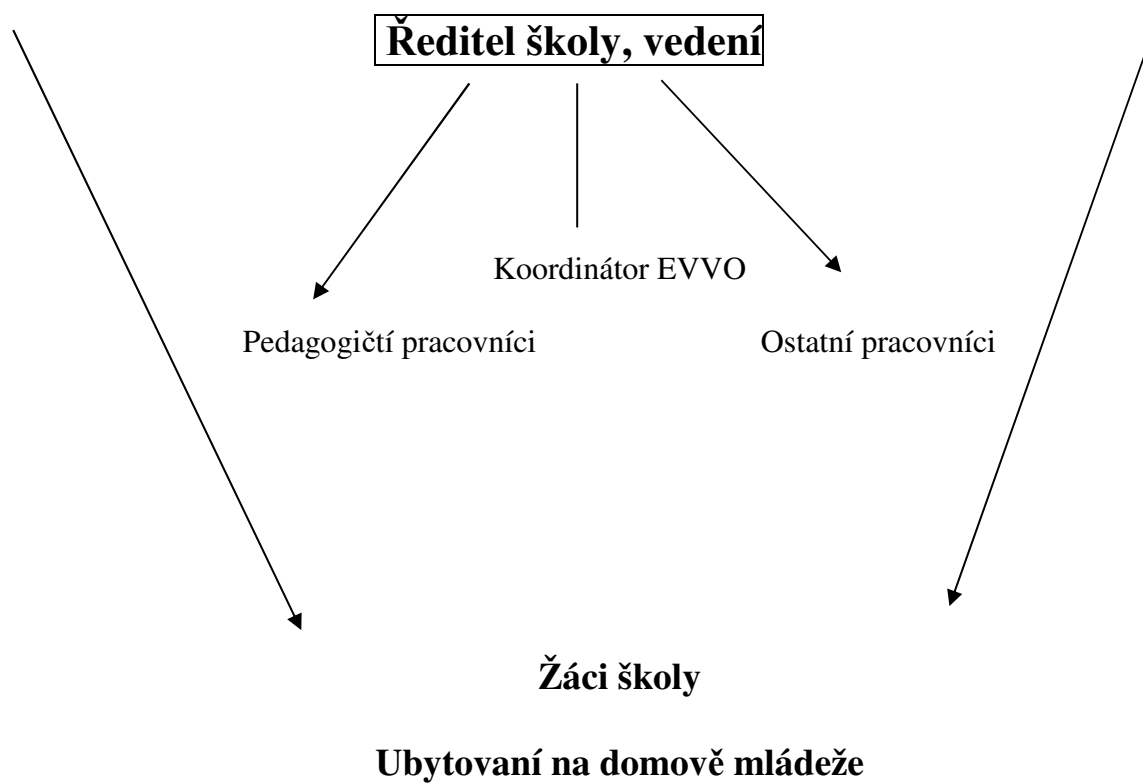
- S rodiči:
 - Při Dnech otevřených dveří rodiče a širokou veřejnost seznamovat s ekologickými aktivitami školy
- Se středisky ekologické výchovy:
 - Je navázán kontakt na SEV SLUŇÁKOV. Prohloubit spolupráci.
 - Škola je zapojena do sítě M.R.K.E.V.
- S KÚ Olomouc:
 - Koordinátor EVVO školy je v kontaktu s pracovnící pro EVVO Školského odboru Olomouckého kraje.
- S Agentura ochrany přírody a krajiny ČR - Středisko Olomouc
- S Ministerstvem zemědělství ČR - Odbor Zemědělská agentura a pozemkový úřad Olomouc
- S Botanickou zahradou Olomouc
- S vydavatelstvím časopisu Naše příroda
- S organizátory Mezinárodní výstavy exotického ptactva Exota Olomouc
- S Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů
- Další: V budoucnu je možné navázat spolupráci s dalšími organizacemi (např.: Moravská ornitologická společnost, Státní lesy, ZOO, jiné školy, UP Olomouc, knihovna, muzeum...).

Školní www stránky

Na www stránky školy umístit rubriku „Ekologie a environmentalistika školy“. Na těchto stránkách by byly aktualizovány veškeré ekologické aktivity školy.

Materiální zajištění školního programu EVVO

- Průběžné doplňování videotéky
- Průběžné doplňování odborné literatury
- Průběžné doplňování vhodných výukových programů pro PC
- Odběr časopisů: Živa, Nová exota, Naše příroda, Bedrník. Bylo by vhodné doplnit o časopisy: National Geographic, Ochrana přírody, Nika.
- Nákup sadby a semen na botanickou zahradu
- Nákup pokojových květin
- Nákup recyklovaného papíru
- Nákup potřeb pro třídění odpadu a zajištění jeho odvozu
- Nákup potřeb pro sběr drobného nebezpečného odpadu
- Aktualizace informační vitríny na botanické zahradě

Organizační struktura při realizaci školního programu EVVO

Přílohy

Příloha A - 1: Příklady zařazení tématu E N E R G I E do výuky některých předmětů:

Český jazyk a literatura:

- Úvaha na téma škodlivosti a prospěšnosti jaderné energie
- Slohová práce na téma: „Energie budoucnosti“...

Matematika:

- Výpočty spotřeby energií v domácnostech
- Výpočty různých možností úspor energie...

Chemie:

- Energie chemických reakcí a možnosti využití
- Energie jádra – výhody, nebezpečí...

Fyzika:

- Energie – její zdroje a přeměny
- Souvislosti mezi energií a hmotou
- Energie budoucnosti
- Principy výroby elektrické energie v různých typech elektráren...

Občanská nauka:

- Zdroje a spotřeba energií ve vyspělých a rozvojových zemích
- Využívání energetických zdrojů rozvojových zemí bohatými státy...

Biologie a ekologie:

- Slunce jako hlavní zdroj energie
- Fotosyntéza a chemosyntéza – primární způsoby získávání energie organismy
- Obnovitelné zdroje energie
- Neobnovitelné zdroje energie
- Vodní energie v minulosti a v současnosti
- Příbojová energie
- Tankerová přeprava ropy a její důsledky
- Ropné havárie a další rizika při zabezpečování energetických potřeb lidstva...

Chov zvířat, pěstování rostlin, mechanizace, praxe:

- Možnosti úspor energie v provozech
- Možnosti využití alternativních zdrojů energie v provozech (bioplynové stanice apod.)...

Přílohy B: Výběr vhodných informací týkajících se environmentalistiky a EVVO z modulů projektu „Projekt Střední školství v přechodu ČR na novou politiku EU pro zemědělství a venkov“ pro školní program EVVO:

Příloha ke školnímu programu EVVO - B - 1:

Ekologická stopa

Co je ekologická stopa?

Koncept ekologické stopy (ES) můžeme považovat za účetní nástroj pro počítání ekologických zdrojů. Různé kategorie lidské spotřeby jsou převedeny na plochy biologicky produktivních ploch, nezbytné k zajištění zdrojů a asimilaci odpadních produktů. Jeden ze spoluautorů ES, Kanadčan **William Rees**, ekologickou stopu přibližuje takto: "Kolik plochy (země a vodních ekosystémů) je třeba k souvislému zajišťování všech zdrojů, které potřebuji ke svému současnému životnímu stylu a k zneškodnění všech odpadů, které při tom produkuji?" Ekologická stopa je přesně tím, co jsme dosud postrádali - měřítkem toho, jak udržitelné jsou naše životní styly.

Neříká nám tedy, co máme dělat, ale "pouze" jakou stopu (vyjádřenou v globálních hektarech na osobu) zanechává náš životní styl a související spotřeba zdrojů v globálním měřítku. Nepřekvapí proto, že lidé žijících v různých koutech Země vytváří tak rozdílné ekologické stopy. Pokud by se dala jedním slovem charakterizovat dnešní globální ekonomika a společnost, je to nerovnováha. Tomu odpovídá i velmi nerovnovážné tempo čerpání přírodních zdrojů v různých zemích světa.

Ekonomika jako velké zvíře

William Rees uvádí působivou metaforu k přiblížení podstaty ekologické stopy: "Představte si ekonomiku jako velké zvíře. Otázka, kterou si musíme položit, zní, jak velkou pastvinu potřebujeme, abychom uživilí toto zvíře?".

Jak se ekologická stopa počítá?

Existují dva základní způsoby výpočtu ekologické stopy. Jeden zkoumá zdroje odebrané z přírody (například dřevo nebo obilí), ze kterých se vyrábějí předměty spotřeby (jídlo, oblečení, atd.).

Druhý je zaměřen na jednotlivé kategorie spotřeby ve formě hotových výrobků.

Oba mají samozřejmě stejný cíl - převést lidskou spotřebu na velikost používané plochy.

Záleží na tom, co a na jaké úrovni se počítá. Způsoby jsou trochu odlišné proto, že na různých úrovních (regionálních, národních, globální) jsou dostupná jinak podrobná data. Existují národní statistiky udávající, kolik národ jako celek spotřebuje například obilnin, u konkrétního člověka můžeme vzít chléb. Při výpočtu ekostopy celé země, je nejvhodnější použít metodu zaměřenou na zdroje, u odhadu stopy jedince je pak vhodnější se zaměřit na jeho spotřebu, ze které se dále odvodí množství zdrojů, které byly použity na její zajištění - tedy začít z druhé strany.

Svou vlastní ekologickou stopu si může každý žák spočítat přímo v hodině při výuce ekologie. Stačí kliknout na již zmíněný odkaz:

www.hraozemi.cz/ekostopa

Po načtení stránky klikne na odkaz „Spočítej svou ekostopu“ a dále se řídí pokyny programu.

Výsledek – vaše ekostopa je nakonec analyzovaná a program navrhuje řešení spočívající v návrzích změn vašeho životního stylu a návyků.

Kalkulace ekologické stopy je založena na pěti jednoduchých faktech:

Můžeme kvantitativně stanovit většinu zdrojů, které spotřebováváme a odpadů, které produkujeme.

Většina těchto zdrojů a odpadů může být převedena na odpovídající plochy biologicky produktivní země (tj. plochy orné půdy, pastvin, lesů, vodní plochy apod., obecně ekosystémové plochy nutné k zabezpečení životadárných systémů).

Tyto rozdílné plochy mohou být vyjádřeny ve stejných jednotkách (hektarech), pokud jsou seříděny podle produkce biomasy.

Tyto hektary lze vzájemně sčítat. Celek tvoří celkovou poptávku lidstva po přírodních zdrojích.

Celkovou poptávku společnosti je možné porovnat s přírodní nabídkou ekologických služeb. Lze totiž odhadnout celkovou část Země, která je biologicky produktivní.

Jednotky měření

Ekologická stopa je vyjádřena v globálních hektarech. Každá jednotka odpovídá jednomu hektaru biologicky produktivních ploch s globálně průměrnou produktivitou.

Příloha ke školnímu programu EVVO - B - 2:

Výběr informací z Programu rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje (ze závěrů analýz):

Životní prostředí Olomouckého kraje

- Z hlediska environmentálního se Olomoucký kraj vyznačuje relativně kvalitním a nenarušeným životním prostředím v severní oblasti Jeseníku. V Olomouckém kraji jsou významná **biocentra** a **biokoridory územních systémů ekologické stability** a bohaté zásoby povrchových a podzemních vod. Znečištění ovzduší emisemi škodlivin je v celém kraji relativně nízké, nadlimitní zatížení životního prostředí je jen v některých lokalitách vlivem intenzity dopravy a zemědělské činnosti.
- Z pohledu ochrany přírody představují nejproblémovější území v rámci Olomouckého kraje následující správní obvody obcí s rozšířenou působností: Uničov (74,8 % zemědělské půdy z celkové rozlohy), Přerov (74,5 %), Prostějov (74,4 %) a Hranice na Morav (64,3 %). V těchto lokalitách je podíl intenzivně zemědělsky využívaných oblastí z celkové plochy největší.
- Z hlediska zachovalosti přírodních biotopů patří na přední místo v kraji, a to s výrazným odstupem, okres Jeseník, který je nejlesnatější oblastí Olomouckého kraje. Ochrana přírodně cenných lokalit je zajištěna především v rámci stávající CHKO Jeseníky.
- Emisní zatížení Olomouckého kraje je do značné míry nerovnoměrné, vzhledem ke koncentraci průmyslu a osídlení. Největší zdroje znečišťování ovzduší jsou lokalizovány v jižní části kraje, zejména se jedná o okresy Přerov a Olomouc. Ovzduší je však mnohem více zatíženo imisně z jiných území. Přesto Olomoucký kraj patří k méně zatíženým regionům (stále ale zaostává za Jihomoravským krajem).
- Zdroje pitné vody jsou rozsáhlé a stabilizované. Největší znečišťovatelé v kraji jsou města Olomouc, Přerov, Prostějov, Hranice a Šumperk. Většina kanalizací zatím nesplňuje směrnice EU.
- Mezi prioritními problémy v obecné ochraně přírody nadále zůstává zajištění přírodně hodnotných lokalit a přírodních prvků před devastací způsobenou lidskou činností (zalesňování květnatých luk, zásahy do významných krajinných prvků, změna krajinného rázu) nebo nečinností.

Venkov a zemědělství

- Z pohledu zemědělství lze Olomoucký kraj charakterizovat jako značně nehomogenní. Výrazné diference jsou především mezi severozápadní hornatou částí regionu s výrazně podprůměrnými půdními a klimatickými podmínkami a částí střední a jihovýchodní s podstatně příznivějšími půdními a klimatickými podmínkami pro rozvoj intenzivního zemědělství s ornou půdou tvořící až 80 % ploch v krajině.
- Z celkové výměry kraje je 34,4 % lesních pozemků. Zemědělské půdy je z celkové rozlohy kraje 54 %, z toho představuje orná půda 76,5 %.

- Nejvyšší procento zornění mají správní obvody obcí Prostějov, Přerov a Uničov, naopak nejmenší je v obvodech obcí Jeseník a Zábřeh. Vysoký podíl orné půdy s sebou nese riziko eroze půdy. V méně příznivých oblastech by proto měly být podporovány spíše extenzivní formy zemědělského hospodaření a podporováno by mělo být také využití zemědělské půdy pro **mimoprodukční funkce**.
- Výhodou zemědělské výroby Olomouckého kraje je vyšší podíl rostlinné výroby, která je vůči EU „konkurenceschopnější“.
- Venkovské oblasti (vymezené podle metodiky Eurostatu, tedy podle hustoty obyvatel) pokrývají v Olomouckém kraji asi 6,5 % z celkové rozlohy kraje, což řadí kraj k průměru ČR.
- Za řídké osídlené regiony jsou považovány správní obvody, ve kterých žije na 1 km² méně jak 100 obyvatel. Takto postiženými regiony jsou správní obvody Šumperk, Šternberk, Konice a Jeseník. Nejnižší hustota osídlení je ve správním obvodu Jeseník. Hustota obyvatelstva je zde pouze 59 osob na 1 km². Naopak nejhustěji osídlen je správní obvod Přerov s hustotou osídlení téměř o dvě třetiny vyšší než celorepublikový průměr.
- Na venkově je tradičně nízký počet pracovních příležitostí mimo zemědělství, což vede k odchodu mladších obyvatel do větších měst a výraznému stárnutí obyvatelstva venkovských oblastí.
- Možnou příležitostí by byl **rozvoj venkovské turistiky**, jejíž atraktivita v prostředí Česka je ale sporná (vysoká tradice chatařství a chalupářství a tudíž nižší zájem o agroturistiku). Případnému rozvoji cestovního ruchu brání ale nedostatečná síť služeb. Pokud nejsou totiž služby pro stávající obyvatelstvo, budou těžko pro návštěvníky.
- Přírodní potenciál by bylo možné spíše využít pro **alternativní formy zemědělství**.
- Důležité je také dokončení realizace pozemkových úprav k uskutečňování obnovy a tvorby krajiny a **zvýšení její ekologické stability**.

Příloha ke školnímu programu EVVO - B - 3:

Přehled organizací zabývajících se EVVO v Olomouckém kraji

Agentura ochrany přírody a krajiny – středisko Olomouc

Lafayetteova 13; 772 00; Olomouc

Jiří Šafář; 585 224 157, 585 229 873; safari@aopk.cz

Irena Vágnerová, 583 216 761, vagnerova@aopk.cz; www.nature.cz

příroda a krajina; životní prostředí obecně, přednášky pro školy, příležitostně exkurze, naučné stezky, jeskyně

Bioconsulting - Ivan Zwach

Rozstání 44; 798 62

Ivan Zwach; 582 395 621; 603 283 873; biokonsulting@iol.cz, www.biokonsulting.cz;

exkurze pro děti, nabídka kurzů herpetologie pro učitele

Biologická stanice Přerov

Bezručova 12; 750 02; Přerov; RNDr. Ivo Růžička; 581 735 009; biosprerov@seznam.cz;

EVP pro všechny typy škol, soutěže („Naší přírodou“), akce pro veřejnost, poradenská činnost.

Centrum dopravního výzkumu – sekce cyklistické a pěší dopravy

Krapkova 3, 779 00 Olomouc

Jaroslav Martínek; 585 416 618; martinek@cdv.cz

organizace Evropského týdne mobility a Dne bez aut; výzkum v oblasti cyklistické dopravy

Centrum pro komunitní práci Střední Morava

Palackého 30; 750 00; Přerov

Jan Balek; 581 210 502; 777 793 713; jan.balek@cpkp.cz;

informační a poradenské centrum; politika a právo; techniky práce s veřejností; osvěta a práce s veřejností

Certifikace ISO/EMAS

- **Aquatest, a.s. – pobočka Olomouc**

Kosmonautů 8, 772 00 Olomouc

587 433 223; olomouc@aquatest.cz; www.aquatest.cz

- **Associated Consultants & EMC Servis, s.r.o.**

Dobrovského 25, 772 00 Olomouc

585 233 961; aco@volny.cz; www.volny.cz/aco

- **Ing. Zdeněk Kobert – KCM**

Čechova 6, 750 02 Přerov

Ing. Zdeněk Kobert; 581 210 088; 602 566 846; kcm@kcm.cz; www.kcm.cz

- **QES, s.r.o. - pobočka Olomouc**

Krapkova 3, 779 00 Olomouc

585 414 680; olomouc@qes.cz; www.qes.cz

- **QKC, s.r.o. - pobočka Olomouc**

Ing. Miroslav Jedlička; 585 414 680; qkc_ol@cz

Český svaz ochránců přírody

- **Regionální sdružení a Ekocentrum Iris**

Husovo náměstí 67; 796 01; Prostějov

Zdenek Chmelař; 582 338 278; 602 558 703; iris@iris.cz; www.iris.cz;

čtvrtletník IRIS, EVP pro MŠ a ZŠ; výtvarné soutěže a fotosoutěže na téma příroda, besedy a zájezdy pro veřejnost, osvětové akce pro veřejnost (Den Země)

- **ZO 71/01 Olomouc**

tř. Míru 73; 779 00; Olomouc

Jiří Žatka; 585 387 358; 608 310 610; zo7101@volny.cz;

údržba ekologicky významných nechráněných území a ploch, ošetřování stromů a zeleně, problematika tuhých komunálních a průmyslových odpadů

- **ZO 71/09 ASTACUS**

Družební 1; 779 00; Olomouc

RNDr. Miloš Holzer; 602 513 840 mholzer@volny.cz;

údržba ekologicky významných území; ochrana biodiverzity, přírodovědné průzkumy; stanice pro handicapované živočichy, záchranné transfery; ochrana vod, problematika dopravy; programy ochrany biodiverzity ČSOP: ochrana mokřadů v lesích, ohrožené a chráněné ryby a kruhoústí; záchrana raka, eliminace larev pakomárů

- **ZO 74/03 Lipník nad Bečvou**

Zahradní 1260; 751 31; Lipník nad Bečvou

Tomáš Petr; 581 772 123; tompres@email.cz;

účast ve správním řízení; přírodovědné průzkumy; údržba ekologicky významných území; osvětové akce pro veřejnost; provoz naučné stezky; publikace a distribuce materiálů

- **ZO 61/03 Kladky**

Kladky 46; 798 54; Kladky; Doc. MVDr. Jaromír Menšík;

naučná stezka Kladecko, management

- **ZO 75/05 Leština**

Okružní 228; 789 71; Leština; Jan Frank;

stanice pro handicapované živočichy; přírodovědné průzkumy; záchranné transfery; péče o zeleň, údržba ekologicky významných území; ochrana vod, účast ve správním řízení;

- **ZO 71/05 Šternberk**

Smetanova 26; 785 01; Šternberk; Antonín Richter;

oddíl MOP; akce „Uklidme svět“; ochrana biodiverzity

- **ZO 71/12 Duhoví bojovníci**

V Kotlině 4; 779 00; Olomouc

MUDr. Pavel Andrš; 585 436 926; 606 712 464; pavel.andrs@cbox.cz;

vydávání periodik; působení na děti a mládež; letní tábor

- **ZO 71/11 Štěpánov**

Horní 97; 783 13; Štěpánov; Jiří Plhák;

kolektiv MOP; ochrana vod; problematika odpadů

- **ZO 71/08 Castor**

Zelená 6; 779 00; Olomouc; MUDr. Karel Grepl;

táborové pobyty pro děti a mládež; přírodovědné průzkumy

- **ZO 61/04 Hloučela**

Husovo náměstí 67; 796 01; Prostějov

Karel Pokorský; pokorsky.k@seznam.cz;

oddíl MOP; naučné vycházky, brigády, sázení stromů; problematika odpadů;

- **ZO 61/01 Oriolus**

Husovo náměstí 67; 796 01; Prostějov; csoppv@centrum.cz;

oddíl MOP; klub Ekosaurů, letní tábory na CHÚ; úklidové akce na Hloučele; osvětové akce (Den Země)

- **ZO 71/02 Upolín**

Skřivánčí 23; 779 00; Olomouc 9

Mgr. Kateřina Čechová; 585 415 559; 737 418 816; csopupolin@volny.cz

oddíl MOP „Lid Medvědího potoka“; přírodovědné průzkumy; údržba ekologicky významných území

Děti Života

Kosmonautů; 779 00 Olomouc

Václav Dostál; 585 516 547; 608 123 352; vdostal@atlas.cz;

víkendové pobyty na ovčí farmě, zaměstnání lidí ZPS

Dům dětí a mládeže Litovel

Komenského 719/6; 784 01; Litovel

Ing. Pavel Sova; ddmlitovel@iol.cz;

základní kolo Zelené stezky, Den Země, besedy - péče o zvířata, ekologie, chovatelství, přírodovědné vycházky CHKO LP, kroužky zájmové činnosti

Dům dětí a mládeže Šumperk

Náměstí míru 20; 787 01; Šumperk

Ing. Bořivoj Malec; www.mddm.adam.cz;

expozice živočichů, minerálů, dokumentace, přednášky

Dům dětí a mládeže Zábřeh

Čs. armády 1; 789 01; Zábřeh na Moravě

Ester Minaříková; ddm.zabreh.cz; minarikova@zabreh.cz;

mimoškolní výchova; EVP pro MŠ „Ekohrátky“

Ecce Homo Šternberk

Masarykova 12, 785 01 Šternberk

Jaroslav Kráčmar, 585 011 954, 737 420 371; www.eccehomo.cz

Ekojóga ČR

Janáčkova 760/4; 790 01; Jeseník

Jaroslav Smékal; 584 414 045; 604 946 138; ekojogacr@quick.cz; web.quick.cz/ekojogacr/

účasť na Dni Země, letní tábor

EPICO – Evropské poradenské a informační centrum

Ostružnická 7; 772 00; Olomouc

585 234 174; 777 816 845; epico@volny.cz; www.epico.cz

Hnutí Brontosaurus

- **ZČ Ještěř**

Husova 191; 584 22; Jeseník

Tomáš Hradil; 584 401 722; 603 231 624; thradil@jeseniky.org; jester.brontosaurus.cz

motivace mladých lidí k ochraně ŽP; koordinace brigád formou „práce a hry“; (opravy pramenů, kosení luk); osvěta veřejnosti (projekt „Cesta ke kořenům“)

- **ZČ Campanula Barbata**

Dlouhá 38; 779 00; Olomouc

Martin Suchánek; 566 543 772; 604 175 077; suchanek.martin@seznam.cz;

campanula.brontosaurus.cz

víkendové akce, prázdninové, kosení luk

- **ZČ Baobab**

Lipovská 746; 790 01; Jeseník

Ing. Robert Kubáň; semzuzik@centrum.cz

víkendové a prázdninové akce pro mládež, kosení luk, brigády, obnova kulturního dědictví – obnova naučné stezky Priessnitz

- **ZČ Modrý kámen**

Resselova2; 796 01; Prostějov

Honza Mareček; modry.kamen@brontosaurus.cz; modrykamen.brontosaurus.cz

víkendové a prázdninové akce pro mládež

Hnutí DUHA Olomouc

Dolní náměstí 38; 772 00; Olomouc

Jiřina Popelková; 585 228 584; 604 247 185; olomouc@hnutiduha.cz;

www.hnutiduhaolomouc.ecn.cz/

odpady, propagace biopotravin; školní ekologická výchova; osvěta a práce s veřejností (měsíčník Ekologické listy); ekologické a právní poradenství; publikace; distribuce materiálů

Hnutí GO!

Tř.Míru 115; 771 11; Olomouc-Neředín

Mgr. David Másilka; 585 636 252; masilka@email.cz; www.hnuti-go.cz;

iniciační kurzy pro studenty 1. r. SŠ na pilotních školách projektu GO!; vzdělávací semináře pro instruktory (zážitková pedagogika, skupinová dynamika, cílování a dramaturgie, zpětná vazba, motivace, facilitace, zdravotvěda, hra); vzdělávací semináře pro učitele; odborný výzkum a publikační činnost

Junák - okresní rada

Holická 31/19; 772 00; Olomouc

JUDr. Jan Pečínka; 585 230 776; www.skaut.cz/ustredi/

práce s dětmi – ekologické směrnice pro práci oddílů, pořádání brigád

Krajský úřad Olomouckého kraje

Kosmonautů 10; 772 00; Olomouc

Ing. Renata Švecová Honzáková; 585 508 409, r.honzakova@kr-olomoucky.cz; Mgr.Tomáš Prikryl; 585 508 662; 736 678 888; t.prikryl@kr-olomoucky.cz;

management koncepce EVVO

Liga na ochranu zvířat ČR

Žilinská 20; 779 00; Olomouc

Irena Sojková; 585 418 484; utulek.olomouc.com/

provoz psího útulku

Lukavský APIS

Vinohrádky 554; 798 03; Plumlov

Pavel Lukavský; 582 393 845; 777 060 055; lukavsky-apis@volny.cz;

přednášky pro školy o včelách a hmyzu

Magistrát města Olomouce

Horní náměstí 1; 771 27; Olomouc

Michal Bartoš; 585 513 225; 602 708 181; michal.bartos@mmol.cz; www.olomoucko.cz/slunakov

Odbor životního prostředí MmOl zahrnuje oddělení Středisko ekologické výchovy Sluňákov

Městský úřad Hranice

Pernštejské náměstí 1; 779 00 Hranice

Kateřina Cyžová, 581 828 349, katerina.cyzova@mesto-hranice.cz; www.mesto-hranice.cz

besedy pro školy, osvěta

Městský úřad Jeseník

Masarykovo nám. 1/167; 790 01; Jeseník 1

Hana Doneeová, 584 498 424, hana.doneeova@mujes.cz; www.mujes.cz

příležitostně osvěta

Městský úřad Konice

Masarykovo náměstí 27, 798 53 Konice

Jiřina Kličková, 582 401 490, jirina.klickova@konice.cz; www.konice.cz

Den Země, příležitostná osvěta

Městský úřad Litovel

Nám. Přemysla Otakara 778, 784 01 Litovel;

Machala, 585 153 111, machala@mestolitovel.cz; www.mestolitovel.cz

příležitostně osvěta

Městský úřad Prostějov

Náměstí T. G. Masaryka 12-14, 797 42 Prostějov

Ing. Petra Vysloužilová, 582 329 128, petra.vyslouzilova@mestopv.cz, koordinátor Projektu ZM a MA 21

Božena Sekaninová, místostarostka a politik Projektu ZM a MA 21

projekt Zdravé město a místní Agenda 21 Prostějov, osvěta

Městský úřad Přerov

Bratrská 34, 750 00 Přerov;

RNDr. Yvona Machalová, 581 268 111, yvona.machalova@mu-prerov.cz; www.mu-prerov.cz

přednášky pro školy, studentské praxe, soutěže pro děti.

Městský úřad Šternberk

Horní náměstí 16, 785 01 Šternberk

Bořivoj Kalina, 585 086 572, kalina@sternberk.cz; www.sternberk.cz

nepřavidelná osvěta, Den Země

Městský úřad Šumperk

Jesenická 31, 787 01 Šumperk

Renata Křížová, 583 388 231, renata.krizova@musumperk.cz; www.musumperk.cz

příležitostně osvěta

Městský úřad Zlaté Hory

náměstí Svobody 80; 793 76; Zlaté Hory

Jarmila Paulová, 584 453 073, jarmila.paulova@zlatehory.cz, www.zlatehory.cz

komise ŽP; příležitostná osvěta

Ministerstvo životního prostředí – regionální pracoviště Olomouc

Wellnerova 5; 779 00; Olomouc;

Ing. Jiří Chromčák; 585 415 174; 585 728 111; jiri_chromcak@env.cz; www.env.cz

příroda a krajina; životní prostředí obecně; teorie ekologické výchovy;

Monumenti o.p.s.

Lipovská 633; 790 01; Jeseník;

584 411 620; 603 813 430; 737 211 166; monumenti@monumenti.cz; www.monumenti.cz;

dokumentace a obnova památek Slezska

Moravský ornitologický spolek

Č. Drahlovského 3, 751 51 Přerov 1; Jiří Šafránek; tel./fax 581 203 150; mos@iweb.cz;

www.iweb.cz/mos

zapojení veřejnosti do ochrany ptactva; naučné stezky, celostátní osvětové a výchovné kampaně (např. proti úhynu ptáků na skleněných stěnách, pomoc zraněným ptákům ad.), ornitologické exkurze, pořádání Dne ptactva a Evropského ptačího festivalu, výstavy; knihovna; ekoporadna;

vydávání časopisu *Ptáci kolem nás; záchrana zraněných nebo opuštěných ptáků, vyvěšování ptačích budek*

Muzea

- **Muzeum Komenského**

Horní náměstí 7, 750 11 Přerov
PhDr. František Hýbl, 581 215 052
ornitologická stanice – expozice ptáků

- **Muzeum Prostějovska**

nám. T. G. Masaryka 2, 796 01 Prostějov
Václav Hruška; 582 330 991; reditel@muzeumpv.cz; www.muzeumpv.cz
muzeum geologie a paleontologie

- **Vlastivědné muzeum**

nám. Republiky 5; 771 73 Olomouc
PhDr. Miloslava Hošková, Csc; 585 515 111 585 222 743; vmo@vmo.cz; www.vmo.cz;
výklad pro žáky ZŠ v expozici, geologické exkuze; určování geologických vzorků pro veřejnost; seminář pro dobrovolné ochránce přírody a státní úředníky; příprava infomateriálů

- **Vlastivědné muzeum**

Hlavní třída 22, 796 01 Šumperk
Dr. Ivan Tuša; 583 214 070; ovmsumperk@seznam.cz; vmsumperk.sweb.cz/
výstavy (2003 - Život v tekoucích vodách a jeho výzkum), přednášky; vedení diplomových prací

- **Vlastivědné muzeum Jesenicka**

Zámecké náměstí 1; 790 01 Jeseník
Ing. Petr Košacký; 584 401 070; vmjesenik@iol.cz; vmjesenik.hyperlink.cz/
přírodovědné přednášky, expozice geologie a mineralogie Jesenicka; expozice historie jesenického regionu od pravěku, doklady hornictví, kamenictví a vápenictví a také lázeňství

Ochránci hospodářských zvířat

P. O. BOX č. 176; 796 01 Prostějov
Michal Kolesár; 723 056 515; mluvci@ohz.cz; ohz@ohz.cz
pořádání besed, práva zvířat, veganství, ochrana spotřebitele, účast ve správních řízeních; pořádání happeningů a demonstrací; vydávání letáků, plakátů, časopisu Zpravodaj OHZ

Okresní myslivecké spolky

kurzy pro získání loveckého lístku a další vzdělávání pracovníků sdružení s obsahem ekologie a ochrany životního prostředí

- Wellnerova 20, 779 00 Olomouc; 585 427 644; Milada Wollnerová
kroužky mladých myslivců Hranice, Dřevohostice
- Pod Kosířem 16, 796 00 Prostějov; 582 344 810; Miroslav Tesařík
kroužky mladých myslivců Žárovice-Horka, Určice, Protivanov
- U Strhance 2, 796 01 Přerov; 581 215 118; Jiří Kadlec
- Jesenická 33, 787 04 Šumperk; 583 212 039; Anna Svrchokrylová
spolupráce s mysliveckým kroužkem při Vila Doris

Olomoučtí kolaři

Haškova 14; 783 51; Olomouc-Svatý Kopeček
Jaroslav Mikšaník; 585 432 305; 585 548 331; kolari@centrum.cz; kolari.olomouc.com;
pořádání cyklovýletů pro veřejnost, vydání Katalogu služeb pro cyklisty, vydání Cyklomapy Olomouce, podpora výstavby cyklostezek a dopravních řešení ke zklidnění dopravy; besedy; sčítání cyklistů v Olomouci

Osada němých tváří

Boženy Němcové 11; 796 01; Prostějov
 Jiří Rozehnal; 582 357 802; 602 829 851
provoz psiho útulku, přednášky, kynologický oddíl

Pavel Jefimov - Poradenská činnost v oblasti nakládání s odpady

Elišky Krásnohorské 20; 772 00 Olomouc;
 Pavel Jefimov; 585 316 385; 603 474 052; jefimovp@centrum.cz; odpady.webpark.cz/

Pedagogické centrum Olomouc

Wellnerova 25; 779 00; Olomouc
 Mgr. Zuzana Starostová; 585 540 144; zuzana.starostova@pcol.cz; www.pcol.cz;
další vzdělávání pedagogických pracovníků

PermaLot

Svojanov 3; 783 25; Bouzov
 Radka Vaculová; 585 152 010; 737 578 314; radka@permalot.cz; www.permalot.cz;
kurzy permakultury, stavění z hlíny, inspirační víkendové pobyty pro mládež

Pravoslavná akademie Vilémov

Vilémov u Litovle 159; 783 23; Olomouc
 Roman Juriga; 585 449 005; orthodoxac@stbk.mcs.cz; www.pravoslav.gts.cz/orthodoxac/
dialog církve a společnosti, ekumenické vztahy, náboženské, ekologické a etické vzdělávání, podpora kulturních a duchovních aktivit, rozvoj obce a regionu; ekologie a duchovnost, kurzy praktických dovedností pro pracovníky církví, přednášky, příprava rozhlasových pořadů, komunitní projekty „Podpora a rozvoj kvality života na hanácké vesnici“ a "Hovory o víře"

Predmostensis

Hranická 1; 750 00; Přerov
 Libor Pokorný; 608 705 477; 777 339 236; pokorny@prerov.cz;
tábor lovců na mamutí stezce; malé muzeum pravěku; naučná přírodovědná stezka vzniká skanzen pravěku;

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců

Nemocniční 53; 787 01; Šumperk
 Renata Osladilová; 583 216 609 kl. 26; renata.osladilova@pro-bio.cz; www.pro-bio.cz
informační a poradenské centrum; svaz ekologických zemědělců, ekologické zemědělství, osvěta a práce s veřejností

Regionální rozvojová agentura euroregionu Glacensis

Karla Čapka 1147; 790 01; Jeseník
 Marie Machálková; 584 493 111; 603 815 123; machalkova.rda-glacensis@seznam.cz;
www.rarsm.cz
zpracovávání žádostí o dotace pro obce

Regionální rozvojová agentura střední Moravy

Horní náměstí 5; 772 00; Olomouc
 Ing. Kaštyl František; 585 228 698; kastyl@rarsm.cz;
rozvojové projekty: moravskoslezské dálkové cyklotrasy, regionální diář 1998, prezentace regionu střední Morava ve švédském Borlänge, vypracování rozvojových strategických ú mikroregionů, vypracování projektu Rozvoj cestovního ruchu na střední Moravě do roku 2005; osvěta a práce s veřejností; informace a poradenství

Sagittaria – sdružení pro ochranu přírody střední Moravy

Heyrovského 37; 779 00; Olomouc
 Michal Krátký; 585 228 354; 605 524 385; <mailto:michalkratky@volny.cz>; www.sagittaria.ecn.cz
ochrana přírody v regionu střední Moravy a aktivní vystupování při ochraně přírody a krajiny, podpora a iniciování aktivity vedoucí k trvale udržitelnému rozvoji života v regionu

střední Morava; naučná stezka Svatý Kopeček, péče o chráněná území; naučná stezka Středomoravský kras.

Sdružení „D“

Polská 4; 779 00; Olomouc

Ing. Pavel Němeček; 604 637 682; sdruzenid@post.cz;

vzdělávání učitelů v interaktivních vyučovacích metodách; akreditované kursy osobnostního růstu a sociálního rozvoje pro učitele ZŠ a SŠ

Sdružení občanů Zdravý život

Jozky Jabůrkové 4; 779 00 Olomouc

MUDr. Bohumila Gremlicová;

zapojování do správních řízení

Skyfilm

Mozartova 25, 796 01 Prostějov

pan Strítezský, 585 346 537; 602 569 360

ekologické audiovizuální centrum

Sociálně ekologická iniciativa Jeseník

Husova 191; 584 22; Jeseník

Jaroslav Malý; 608 676 755; jarek.maly@seznam.cz; <http://sei.aktualne.cz>

ochrana zvířat, práva zvířat, vegetariánství; přednášky pro ZŠ, články v týdeníku, vývěska, publikace;

Sojka - Společnost přátel Jeseníků

Tichá 74; 790 81; Česká Ves

Aleš Kovář; 584 401 650; 584 428 221; pjsojka@centrum.cz; pj-sojka.webzdarma.cz

alternativní koncepce dopravy; účast ve správních řízeních

Společnost pro trvale udržitelný život

Černá cesta 47; 772 00; Olomouc 5

Pavel Nováček; 585 220 130; 737 969 936; nov@risc.upol.cz;

pořádání semináře k trvale udržitelnému životu; sborníky

Spolek pro obnovu venkova OÚ Běloutín

Běloutín1, 753 64

Mgr. Eduard Kavala; 581 612 181; 581 612 100; 602 514 347; oubelotin@zeal.cz

Správa CHKO Jeseníky

Šumperská 93; 790 01; Jeseník

Ing. Lenka Niklová; 584 402 228; 584 403 050; niklova@schkocr.cz; www.schkor.cz

přednášková a průvodcovská činnost pro veřejnost, přednášky pro školy a dětské letní a zimní tábory, spolupráce na akci Uklidme svět a Vítání ptačího zpěvu, provoz naučných stezek; výstava fotografií strážců přírody s veřejnou vernisáží, informační letáky (NPR Praděd, NPR Šerák-Keprník), osvětová a informační činnost strážce přírody v terénu (Rejvíz, Šerák-Keprník, Praděd), vycházky pro veřejnost, publikování v místních periodikách

Správa CHKO Litovelské Pomoraví

Husova 906/5; 784 01; Litovel

Ing. Libor Tandler; 585 344 158; 603 826 724; tandler@schkocr.cz; www.schkor.cz;

přednášky a terénní exkurze pro žáky, studenty a pedagogy ZŠ a SŠ; vedení biologického kroužku při GJO v Litovli; fotografická soutěž „Litovelské Pomoraví ve fotografii“; budování a provoz naučných stezek; vydávání tiskovin s ekologickou tematikou; poskytování informačního a poradenského servisu pro obce, fyzické a právnické osoby o dotačních programech MŽP (SFŽP, PRŘS, PPK) a MZe (Sapard)

Stanice mladých přírodovědců

Poštovní 115; 790 01; Jeseník

Ing. Vladislava Fačevicová; 584 402 048; 608 024 820; vladislava.facevicova@zs.jesenik.indos.cz

kroužky zájmové činnosti; přírodovědecká korespondenční soutěž; výstava ke Dni Země; výukové programy (sluneční soustava, stopy zvěře, recyklovaný papír, zákon na ochranu zvířat); exkurze do hvězdárny, odchovny zvířat; skleníku

Středisko ekologické výchovy Oddělení přírodních věd DDM Olomouc

tř. 17. listopadu 47; 771 00; Olomouc 1

Eva Havlická, Jaroslav Marx; 585 223 233; panda@ddmolomouc.cz; www.ddmolomouc.cz

školní a mimoškolní ekologická výchova, akce pro veřejnost, soutěže, vzdělávání, publikační činnost

Středisko ekologické výchovy Slunákov OŽP Magistrátu města Olomouce

Horní náměstí 1; 771 27; Olomouc

Michal Bartoš; 602 708 181; 585 513 225; michal.bartos@mmol.cz; www.olomoucko.cz/slunakov;

ekologické výukové programy pro školy; besedy a akce pro veřejnost; knihovna, videotéka

Středisko ekologické výchovy Vila Doris při domu dětí a mládeže

17. listopadu 2; 787 01; Šumperk

Mgr. Petr Šaj; 583 214 212; vila@doris.cz; www.doris.cz

biologická olympiáda; Den Země; dětské slyšení; Uklid'me svět; semináře pro učitele; EVP pro MŠ, ZŠ i SŠ; ekokluby pro SŠ; provoz Lesní ekostezky Švagrov;

Střední lesnická škola Hranice

Jurikova 588, 753 01 Hranice

Ing. Alice Bučková; 581 601 231; alice.buckova@seznam.cz; www.sls.hranet.cz

exkurze v arboretu, sbírky přírodnin

Univerzita Palackého Olomouc

- **Centrum interdisciplinárních studií UP Olomouc**

Křížkovského 8, 771 47 Olomouc

Pavel Nováček, 585 631 107; 737 969 936; nov@aix.upol.cz;

www.developmentstudies.cz/indexcz.htm

- **Katedra rekreologie Fakulty tělesné kultury UP**

Tř. Míru 115; 772 00 Olomouc

Jiří Kratochvíl, 585 636 070, jirkakrata@seznam.cz; www.ftk.upol.cz/katedry/krl/uvod.html

- **Katedra sociologie Filozofické fakulty UP Olomouc**

Wurmova 7; 771 80; Olomouc; 585 633 392; wagnero@ffnw.upol.cz; www.ksoc.upol.cz/

knihovna, videotéka

- **Katedra primární pedagogiky Pedagogické fakulty UP Olomouc**

Žižkovo náměstí 5, 771 40 Olomouc

Vlasta Hrdličková, 585 635 106, hrdlicko@pdfnw.upol.cz

- **Katedra přírodopisu a pěstitelství Pedagogické fakulty UP Olomouc**

Purkrabská 2; 779 00 Olomouc

Jitka Pluskalová, 585 635 180, pluskalo@prfnw.upol.cz

- **Katedra ekologie a životního prostředí PřF UP; Třída Svobody 26, 771 46 Olomouc**

Vlastimil Kostkan; 585 634 564; kost@prfnw.upol.cz; ekologie.upol.cz

- **Katedra geologie**

Tomáš Lehotský, 585 634 530, lehotsky@prfnw.upol.cz;

www.upol.cz/resources/geology/katedra.html

- **Mezinárodní rozvojová studia při Katedře geografie PřF UP,**

Pavel Nováček, 585 631 107, nov@aix.upol.cz;

www.upol.cz/resources/geography/mezrozstu.htm

rozvojová pomoc, trvale udržitelný život, publikační činnost, semináře

YMCA v ČR (Křesťanská asociace mladých)

Šafaříkova 5; 772 00; Olomouc

Mojmír Tichý; 585 316 141; olomouc@ymca.cz; www.ymca.cz

mimoškolní výchova

Zoologická zahrada Olomouc-Svatý Kopeček

Darwinova 29; 779 00 Olomouc-Svatý Kopeček

Hana Labská; 585 385 348; 585 385 382; hana.labska@zoo-olomouc.cz; www.zoo-olomouc.cz

spolupráce s DDM Olomouc; zooklub pro děti ze ZŠ; akce Jaro v ZOO, Den Země, Den dětí (jiné subjekty areálu ZOO), Ahoj školo, Rozloučení s prázdninami, podzimní safari stezka, Vánoční strom, večerní prohlídky ZOO; komentované krmení zvířat, ukázky mlád'at, sokolnického výcviku; průvodce pro školy; besedy s ukázkami zvířat, přírodovědný tábor

● Osvěta a vzdělávání veřejnosti

- 1 Agentura ochrany přírody a krajiny – středisko Olomouc
- 3 Biologická stanice Přerov
- 4 Centrum dopravního výzkumu Olomouc
- 10 ČSOP – Regionální sdružení a Ekocentrum Iris
- 11 ČSOP – ZO 61/01 Oriolus
- 12 ČSOP – ZO 61/03 Kladky
- 13 ČSOP – ZO 61/04 Hloučela
- 17 ČSOP – ZO 71/09 Astacus
- 20 ČSOP – ZO 74/03 Lipník nad Bečvou
- 21 ČSOP – ZO 75/05 Leština
- 22 Děti Života
- 24 Dům dětí a mládeže Šumperk
- 29 Hnutí Brontosaurus – ZČ Ještěř
- 31 Hnutí DUHA Olomouc
- 35 Krajský úřad Olomouckého kraje
- 36 Liga na ochranu zvířat ČR
- 38 Městský úřad Hranice
- 39 Městský úřad Konice
- 40 Městský úřad Prostějov
- 42 Městský úřad Šternberk
- 45 Monumenti o.p.s.
- 46 Moravský ornitologický spolek
- 47 Ochránci hospodářských zvířat
- 50 Olomoučtí kolaři
- 51 Osada němých tváří
- 54 PermaLot
- 55 Pravoslavná akademie Vilémov
- 56 Predmostensis
- 57 PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců
- 58 Sagittaria – sdružení pro ochranu přírody střední Moravy
- 61 Skyfilm
- 62 Sociálně ekologická iniciativa Jeseník
- 63 Sojka – Společnost přátel Jeseníků
- 64 Společnost pro trvale udržitelný život
- 66 Správa CHKO Jeseníky
- 67 Správa CHKO Litovelské Pomoraví
- 69 Středisko ekologické výchovy Sluňákov OŽP Olomouc
- 70 Středisko ekologické výchovy Vila Doris při DDM Šumperk
- 71 Středisko ekologické výchovy, Odd. přír. věd DDM Olomouc
- 80 Vlastivědné muzeum Jesenícka
- 81 Vlastivědné muzeum Olomouc
- 83 Zoologická zahrada Olomouc-Svatý Kopeček

● Školní výchova

- 1 Agentura ochrany přírody a krajiny – středisko Olomouc
- 2 Bioconsulting – Ivan Zwach, Rozstání
- 3 Biologická stanice Přerov
- 10 ČSOP – Regionální sdružení a Ekocentrum Iris Prostějov
- 25 Dům dětí a mládeže Zábřeh
- 31 Hnutí DUHA Olomouc
- 34 Krajský úřad Olomouckého kraje
- 37 Lukavský APIS Plumlov
- 38 Městský úřad Hranice
- 39 Městský úřad Konice
- 41 Městský úřad Přerov
- 53 Pedagogické centrum Olomouc
- 59 Sdružení „D“ Olomouc
- 67 Správa CHKO Litovelské Pomoraví, Litovel
- 68 Stanice mladých přírodovědců Jeseník
- 69 Středisko ekologické výchovy Sluňákov OŽP Olomouc
- 70 Středisko ekologické výchovy Vila Doris při DDM Šumperk
- 71 Středisko ekologické výchovy, Odd. přír. věd DDM Olomouc
- 81 Vlastivědné muzeum Olomouc

● Vzdělávání na vysokých školách

- 43 Mezinárodní rozvojová studia PřF UP Olomouc
- 69 Středisko ekologické výchovy Sluňákov OŽP Olomouc
- 74 Katedra ekologie a životního prostředí PřF UP Olomouc
- 76 Katedra primární pedagogiky PedF UP Olomouc

Mimoškolní výchova

- 3 Biologická stanice Přerov
- 10 ČSOP – Regionální sdružení a Ekocentrum Iris Prostějov
- 11 ČSOP – ZO 61/01 Oriolus Prostějov
- 13 ČSOP – ZO 61/04 Hloučela Prostějov
- 14 ČSOP – ZO 71/02 Úpolín Olomouc
- 15 ČSOP – ZO 71/05 Šternberk
- 16 ČSOP – ZO 71/08 Castor Olomouc
- 18 ČSOP – ZO 71/11 Štěpánov
- 23 Dům dětí a mládeže Litovel
- 25 Dům dětí a mládeže Zábřeh
- 26 Ekjóga ČR Jeseník
- 27 Hnutí Brontosaurus – ZČ Baobab Jeseník
- 28 Hnutí Brontosaurus – ZČ Campanula Barbata Olomouc
- 29 Hnutí Brontosaurus – ZČ Ještěř Jeseník
- 30 Hnutí Brontosaurus – ZČ Modrý kámen Prostějov
- 32 Hnutí GO! Olomouc
- 33 Junák – okresní rada Olomouc
- 41 Městský úřad Přerov
- 48 Okresní myslivecký spolek Olomouc
- 49 Okresní myslivecký spolek Prostějov
- 54 PermaLot, Svojanov u Bouzova
- 56 Predmostensis Přerov
- 67 Správa CHKO Litovelské Pomoraví, Litovel
- 68 Stanice mladých přírodovědců Jeseník
- 69 Středisko ekologické výchovy Sluňákov OŽP Olomouc
- 70 Středisko ekologické výchovy Vila Doris při DDM Šumperk
- 71 Středisko ekologické výchovy, Odd. přír. věd DDM Olomouc
- 72 Střední lesnická škola Hranice
- 82 YMCA (Křesťanská asociace mladých) Olomouc
- 83 Zoologická zahrada Olomouc-Svatý Kopeček

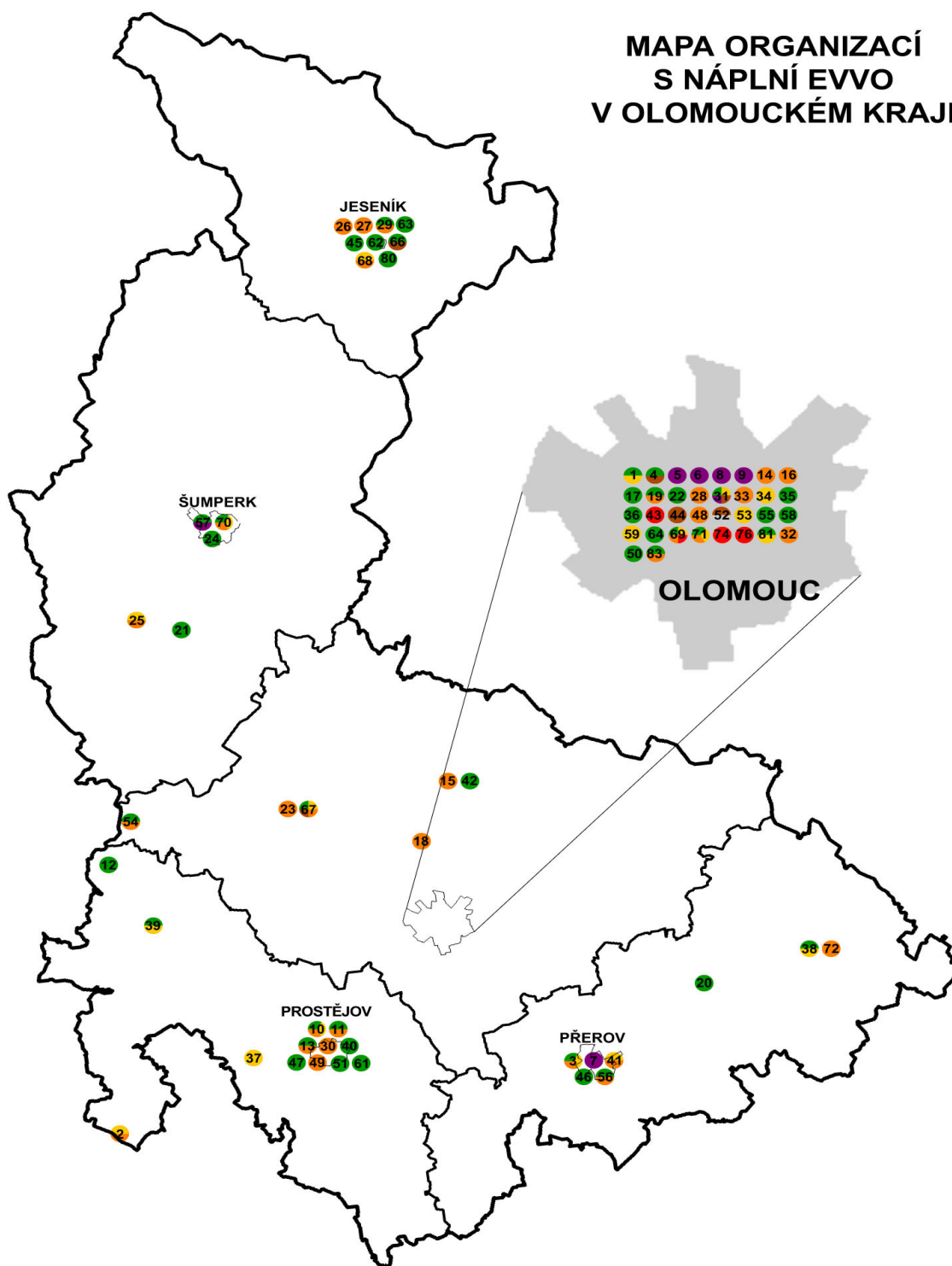
● Vzdělávání a osvěta ve veřejné správě

- 4 Centrum dopravního výzkumu Olomouc
- 31 Hnutí DUHA Olomouc
- 44 Ministerstvo životního prostředí – reg. pracoviště Olomouc
- 52 Pavel Jefimov – Poradenská činnost s odpady, Olomouc
- 66 Správa CHKO Jeseníky, Jeseník
- 67 Správa CHKO Litovelské Pomoraví, Litovel

● Vzdělávání a osvěta v podnikové sféře

- 5 Aquatest, a.s. – pobočka Olomouc
- 6 Associated Consultants & EMC Servis, s.r.o., Olomouc
- 7 Ing. Zdeněk Kobert – KCM, Přerov
- 8 Certifikace ISO/EMAS – QES, s.r.o. – pobočka Olomouc
- 9 QKC Olomouc
- 31 Hnutí DUHA Olomouc
- 52 Pavel Jefimov – Poradenská činnost s odpady, Olomouc
- 57 PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, Šumperk

MAPA ORGANIZACÍ S NÁPLNÍ EVVO V OLOMOUCKÉM KRAJI

Příloha ke školnímu programu EVVO - B - 4:

Sluňákov – centrum ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s. – vybrané informace

Dne 18.9. 2006 na svém 25. zasedání, v bodě 7, schválilo zastupitelstvo Statutárního města Olomouce svým usnesením zakládací listinu obecně prospěšné společnosti Sluňákov – centrum ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s.

Založení této společnosti je výsledkem dlouhodobého záměru města Olomouce systematicky podporovat ekologickou výchovu v celém regionu již od 90. let, kdy byl tento záměr schválen Radou města Olomouce. Přímo navazuje na rozvoj projektu areálu ekologických aktivit Sluňákov jako významného výukového biocentra v obci Horka nad Moravou na pozemcích města Olomouce.

S ohledem na stále se zvyšující zájem veřejnosti o ekologickou výchovu a rozšiřující se spektrum činností a počet občanů aktivně zapojených do projektu je zřejmé, že není možné zajistit daný rozsah činnosti výlučně v rámci kapacit Magistrátu města a z tohoto důvodu bylo přistoupeno k realizaci uvedeného projektu prostřednictvím samostatného právního subjektu ve formě obecně prospěšné společnosti.

Společnost je nevýdělečnou organizací se zaměřením na realizaci programů ekologického vzdělávání, výchovy a osvěty a to včetně podpory programů prováděných jinými subjekty a vyvíjí svoji činnost v níže uvedeném rozsahu výlučně v tuzemsku.

Cílem založení obecně prospěšné společnosti „Sluňákov – centrum ekologických aktivit“ je zjednodušení řídicích procesů obecně prospěšných činností, zajištění maximální hospodárnosti vynakládaných veřejných prostředků při současném zachování kontroly města nad rozsahem a kvalitou poskytovaných služeb veřejnosti.

Předmět činnosti:

Společnost zajišťuje zejména následující obecně prospěšné služby:

- výchovně-vzdělávací činnost s environmentálním zaměřením
- vzdělávací programy pro školy, studenty, učitele a širší veřejnost, včetně zajištění stravovacích a ubytovacích služeb
- organizace volno-časových aktivit pro veřejnost
- poskytování poradenské činnosti pro veřejnost
- provozování turisticko-informačního centra

Vedle základních činností, uvedených v předchozím odstavci tohoto článku, za jejichž účelem byla společnost založena, jsou dále předmětem činnosti společnosti i doplňkové činnosti, které společnost vykonává zásadně za úplatu. Těmito doplňkovými činnostmi se rozumí zejména:

- prodej publikací a odborných materiálů
- nájmy nebytových prostor pro pořádání tematických konferencí a přednášek
- nájem bytových prostor
- půjčování metodických, sportovních pomůcek a materiálů, technického vybavení
- ubytovací a stravovací služby pro veřejnost

Doplňkové činnosti uvedené v předchozím odstavci společnost vykonává výhradně za účelem dosažení účinnějšího využití majetku a zároveň jejich výkonem nesmí být ohrožena kvalita, rozsah a dostupnost obecně prospěšných služeb uvedených v odst. 1 tohoto článku. Zároveň případný zisk z výkonu těchto doplňkových činností smí být použit pouze pro zkvalitnění a rozšíření obecně prospěšných služeb společnosti.

Podmínky poskytování služeb:

Služby společnosti jsou poskytovány fyzickým a právnickým osobám v tuzemsku.

Služby společnosti jsou poskytovány v rámci jednotlivých programů environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty společnosti. Obsahovou náplň takových služeb a úplatu za ni stanoví a vyhlašuje pro každý program správní rada společnosti na návrh ředitele.

Více informací o společnosti lze najít na stránkách www.slunakov.cz

Příloha ke školnímu programu EVVO - B - 5:

Výroba biopotravin – Společnost PRO-BIO a seznam ekologických zemědělců

Společnost PRO-BIO – vybrané informace

Společnost vznikla v létě roku 1992 se statutem obchodní společnosti s ručením omezeným. Část názvu přebrala od Svazu producentů a zpracovatelů biopotravin se sídlem v Šumperku. PRO-BIO sídlí ve Starém městě pod Sněžníkem, v nádherném kraji masívu Kralického Sněžníku. Ze skromných počátků vznikla firma zaměstnávající 65 lidí. PRO-BIO se zabývá především výkupem a zpracováním bioproduktů rostlinného původu.

Jak probíhá výkup plodin od ekologických zemědělců

Pěstování těchto plodin se řídí přísnými normami v souladu s evropskými pravidly a s garancí Ministerstva zemědělství. Každý zemědělec podléhá kontrolám zemědělského hospodaření. Pro zemědělce zajišťuje PRO-BIO smluvní pěstování jednotlivých plodin včetně dodávky osiva a poradenského servisu. Jedním z principů při výkupu (který je zakotven v zákoně o ekologickém zemědělství) je požadavek na plodiny bez genetické manipulace. Značka **GMO free** se používá při označování PRO-BIO produktů a znamená právě to, že **suroviny** použité pro výrobu **nejsou geneticky modifikované**. Pojem geneticky modifikovaný organismus zahrnuje takové organismy, jejichž genetický základ byl úmyslně pozměněn vnesením cizí genetické informace do organismu, přičemž si geneticky modifikovaný organismus zachovává schopnost se dále reprodukovat. Jakožto nepřírozený prvek mohou geneticky modifikované organismy představovat potencionální nebezpečí pro lidské zdraví a životní prostředí. Přestože neustále stoupá jejich uplatnění v různých oborech lidské činnosti, např. v zemědělství, farmacii, diagnostice a při terapii chorob pomáhají i při odstraňování znečištění životního prostředí, nejsou zkušenosti s geneticky modifikovanými organismy stále ještě dostatečné, a proto mohou být zdrojem ohrožení, zvláště při nevhodném a nekontrolovaném užití. Otázkou zůstává, jak nás může používání geneticky modifikovaných organismů ohrozit. Odpůrci geneticky modifikovaných organismů jako jeden z důvodů proti jejich používání uvádějí nedostatečnou znalost problematiky. Chování geneticky modifikovaných organismů je totiž nepředvídatelné vlivem náhodných a nepředvídaných vlivů. Otázkou zůstává, zda je genetická manipulace (pomocí které je zvýšena výnosnost) kulturních rostlin nutná. Vždyť při nadprodukcí není potřeba zvyšovat výnosy. K zamyšlení stojí i úspora pesticidů.

Hlavní principy zpracování biopotravin v PRO-BIO

Firma používá velmi **šetrnou** moderní technologii, která zajišťuje vysokou kvalitu zpracovaných plodin a zachování důležitých látek (minerály a vitamíny). Technologické zařízení dovoluje vykoupené produkty dosušit, vyčistit, uskladnit a pak postupně zpracovat.

Preventivně se nepoužívají škodlivé technologie, jako je například ionizační záření. Ionizační záření je již dlouho diskutováno a v ekologickém zemědělství je uznáván princip preventivní bezpečnosti, kdy se tento postup vůbec nepoužívá. V podstatě jsou všechny technologie přizpůsobeny tak, aby byla zachována vysoká nutriční hodnota potravin, jejich přirozenost a plnohodnotnost. Příkladem může být pohanka, která se neloupe termicky (tepelné zpracování, které redukuje důležité látky a poznáme jej podle tmavé barvy pohanky), ale mechanicky (pohanky zůstává světlá, barvy nazelenalé a narůžovělé). Také při výrobě mouky PRO-BIO používá postup mletí celého zrna, kdy vzniká celozrnná mouka. Bílé mouky jsou kvalitativně mnohem méněcennější. Část obilného zrna s obsahem vitamínů, nerostných látek a enzymů je totiž při průmyslové výrobě mouky odstraněna.

Hlavním principem při výrobě biopotravin je naprostá **absence syntetických látek, chemických konzervantů, umělých barviv a ochucovadel tzv. éček**. Používají se pouze povolené přídatné látky, které nejsou nebezpečné a zdraví škodlivé. Biopotraviny mají potom sice sníženou trvanlivost, ale vysokou vnitřní kvalitu. Na zakázku vyrábí pekárny a další zpracovatelé firmě PRO-BIO těstoviny, pečárenské a další výrobky.

PRO-BIO filozofie

- Podporujeme moderní hospodaření založené na přirozeném a osvědčeném hospodaření našich předků, které nezatěžuje životní prostředí.
- Snažíme se obnovit pěstování alternativních a původních plodin, které téměř vymizely z našich jídelniček i polí (pohanka, špalda, dvouzrnka).
- Šíříme nové zdravé myšlení a životní styl mezi širokou veřejnost.
- Používáme šetrné moderní technologie pro kvalitní zpracování a zachování všech cenných látek, které jsou v plodinách obsaženy.
- Produkujeme a nabízíme pestrý sortiment biopotravin, které svou chutí dokáží předčit běžné potraviny.
- Nabízíme i živočišné produkty, aby se tak nešířil mýtus, že biopotraviny jsou zrní.
- Zaměřujeme se na alternativní plodiny, které mohou doplnit nebo plně nahradit běžné potraviny (rýže, bílá mouka) a tím obohatit jídelniček a doplnit jej o cenné látky (vláknina, vitamíny a minerály).
- Chceme vám pomoci přiblížit se co nejbližší kvalitnímu, přirozenému a zdravému způsobu stravování.

PRO-BIO nabízí také poradenství v oblasti ekologického zemědělství.

Více informací o společnosti lze najít na stránkách www.probio.cz

Seznam **ekologických zemědělců** lze najít například na stránkách www.zijubio.cz

Příloha ke školnímu programu EVVO - B - 6:

Kulturní a sociální život vesnice

Valašské muzeum v přírodě – skanzen v Rožnově pod Radhoštěm – vybrané informace

Důvodem proč navštívit **Rožnov pod Radhoštěm** je, kromě přírodních krás Beskyd, především jeho skanzen. Jmenuje se **Valašské muzeum v přírodě** a je největším a nejnavštěvovanějším skanzenem v České republice. Muzeum v Rožnově pod Radhoštěm v roce 1925 založili bratři Alois a Bohumír Jaroňkové. Během celoročního provozu zde na návštěvníky čeká bohatý program a řada akcí, které jsou inspirované folklorem, lidovými zvyky a tradičními řemesly.

Skanzen se skládá ze čtyř areálů. **Dřevěné městečko, Valašská dědina, Mlýnská dolina a Pustevny.**

Dřevěné městečko je nejstarším areálem Valašského muzea v přírodě. Od roku 1925, kdy bylo poprvé otevřeno pro veřejnost, sem byly postupně přeneseny a znovu postaveny domy z rožnovského náměstí. K nim byla později dostavěna kopie kostela z Větrčovic a kopie fojtství z Velkých Karlovic. Později byla dostavěna zvonice a další hospodářské stavby se studnami. Během roku se konají v Dřevěném městečku lidové slavnosti ukazující obyčeje zdejších obyvatel a také původní řemesla. Velmi oblíbené jsou Rožnovské slavnosti a jarmarky.

Druhým a největším areálem je **Valašská dědina**. Je v ní soustředěno více než 70 staveb. Jsou zde hospodářské usedlosti, salašnické stavby, větrný mlýn a kovárna, které jsou postaveny v krajině a připomínají tak typické valašské vesnice na úbočích Beskyd. Interiéry obytných domů ukazují způsob bydlení od poloviny 19. století v různých sociálních vrstvách. Celoročně se zde konají programy, demonstrující původní způsoby hospodaření a pěstování starých plodin i s jejich ukázkami. Během prohlídky se lze setkat s řadou domácích zvířat i stádem ovcí. Otevřena byla v roce 1972.

Třetím a zároveň nejmladším areálem otevřeným v roce 1982 je **Mlýnská dolina**, který je především přehlídkou funkčních technických staveb, jejichž mechanismus je poháněn vodou. K vidění zde jsou valcha, mlýn a pila. Jsou to věrné kopie objektů z Velkých Karlovic. Lisovna oleje je původní stavbou z 18. století. Hamr je rekonstrukcí provozu z Ostravice. S výjimkou lisovny jsou všechny mechanismy poháněny vodní silou. V objektu Vozovny z Ostravice je instalována expozice „Dopravní prostředky na Valašsku“. V rámci výstavy lze vidět dobové dopravní prostředky, které se využívaly v zemědělství, lesnictví, obchodní činnosti a dopravě osob. Celoročně zde probíhají ukázky řemesel, v červnu se tu konají kovářská setkání a v srpnu rybářský den.

K muzeu patří také dvě **ubytovny Libušín a Maměnka na Pustevnách**, které byly postaveny podle lidovou architekturou inspirovaného návrhu architekta Dušana Jurkoviče. Tyto muzeum spravuje od roku 1995.

Hanácký skanzen Příkazy – vybrané informace

Soubor staveb lidové architektury v Příkazích (obecně nazývaný „Hanácké skanzen“) tvoří památkově chráněná usedlost č. p. 54 s tzv. špaletovou stodolou v zahradě a několik přilehlých zahrad, v nichž jsou umístěny další 3 stodoly, rovněž památkově chráněné. Všechny stavby pocházejí z 19. století a dokladují místní tradiční architekturu a péči o ni. Práce na zamýšleném stavu budov stále probíhají.

Bohatý **mobiliář** skanzenu umožňuje přiblížení mnoha stránek života na Hané, zejména v období přelomu 19. a 20. století.

Obytná část usedlosti obsahuje předměty a vybavení tradiční kuchyně a světnic, řemeslnickou dílničku s mnoha pomůckami a druhy náradí (kamnářské, knihařské, stolařské, tesařské, bednářské, kovářské, sedlářské, zámečnické, obuvnické, krejčovské, mlékařské, včelařské, atp.) Je zde i malá ukázka starých školních pomůcek.

Hospodářská část usedlosti obsahuje předměty spjaté především se zemědělstvím a chovem domácího zvířectva, ale také s praním a žehlením.

Ve **stodolách** pak můžeme nalézt staré vozy, vozíky, sáně, mlátičky obilí a jejich hnací motory (parní, benzínové, elektrické), pluhy, secí stroje a spoustu dalších, velmi důmyslně sestrojených pomocníků někdejšího hospodáře.

Hanácký skanzen v Příkazích, který byl v nynějším rozsahu otevřen v roce 1994, je vhodným cílem pro školní, turistické a poznávací výlety (bezbariérový přístup) i pro návštěvu kulturních pořadů či předvádění starých řemesel a technik.

Obec Příkazy (vesnická památková rezervace) pak návštěvníky zaujme dvěma dochovanými žudry (u č. p. 26 a 50) a z velké části dochovaným historickým půdorysem.

Více informací o skanzenu lze najít na stránkách <http://www.hanackeskanzen.cz/areal.html> .

Muzeum tvarůžků – Loštice – vybrané informace

Tvarůžky, jedinečná specialita Loštic, mají svou bohatou historii, která sahá až do 16. století. Prohlídka vás zavede do začátků minulého století.

Muzeum bylo otevřeno v místě původní výroby tvarůžků r. 1994. Exponáty jsou vlastní nebo vypůjčené z Vlastivědného muzea v Olomouci.

Prohlídku začnete ve sklepě, kde je dokumentováno mletí a lisování tvarohu, v dalších podlažích pak vlastní výroba, ale také výrobci a jejich osudy. V muzeu je řada původních a jedinečných dokladů o výrobě tvarůžků.

Součástí prohlídky je i videozáznam s porovnáním výroby Pravých olomouckých tvarůžků v současné době s výrobou ve dvacátých letech minulého století.

Více informací o muzeu lze najít na stránkách

http://www.znatemapu.cz/vismo/o_utvar.asp?id_org=600557&id_u=1735&p1=1080

Školní program EVVO je sestaven dle Metodického pokynu, který vydalo MŠMT k environmentálnímu vzdělávání, výchově a osvětě ve školách a školských zařízeních dne 14. 12. 2001 pod č. j. : 32 338/2000-22 a dle novely tohoto pokynu z roku 2008. Výše uvedené dokumenty vyplývají ze zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o ŽP a z Usnesení vlády ČR ze dne 23. 10. 2000 č. 1048 o Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR.

Školní program EVVO zpracoval:

**Ing. Tomáš Kostka
školní koordinátor EVVO**